

Szerbia most járványok fanyája . . .

Szofia, március 19.

Egy előkelő bolgár diplomata, aki nemrég beutazta egész Szerbiát, a következő rendkívül érdekes tapasztalatokról számolt be a bolgár kormány hivatalos lapjában, az Utóban:

— A csatamező véres borzalma is elhagyható ahhoz képest, amit naponta lehet látni annak, aki a szomszédos Szerbiát beutazza. Péter király országában a nyomor táboroz és a halál tartja dus aratását, anélkül, hogy dörgnének az osztrák-magyar ágyuk.

— Már Szalonikiben, mikor erre utaztam, elmesélték nekem, hogy *egész Szerbia lassankint iszonyatos, hatalmas járványfészekké növekszik*. Sok városi és falusi családot láttam, amely rémes ijedelemmel menekült szerb hazájából; szalonikii kávéházakban és vendéglőkben hallottam szerb tisztektől, hogy sokkal nagyobb biztonságban érezték magukat azelőtt a lövészárkokban, mint most a ragályos országban. Ugyancsak ott hallottam, hogy a szalonikii kikötőben horgonyzó angol kórházhajó, amelyre *Lipton* angol teakirály állított ki, további utasításokat vár, minthogy a kórház angol személyzetét nem akarják egyszerűen odadobni a szerb járványhalálnak.

Belgrádtól Úszkubig, Mitrovicától Pirótig manapság csak egy ur van, aki előtt meghajolni kénytelen gazdag és szegény, katona és polgárember, *a könyörtelen járványhalál*. — Már kora ősszel, a háboru még alig hogy megkezdődött, a szerb táborok, kötözőhelyek, kórházak, ugyancsak sok gondot okoztak a belföldi és külföldi orvosoknak. Mig ugyanis Európa többi hadviselő államaiban — még Oroszországban is — a sebesültek sebészeti kezelése különösebb nehézségek nélkül volt lebonyolítható és a küzdő csapatok általános egészségi állapota igen kielégítő volt, addig a szerb hadseregben olyan hivatalos vendégek jelentek meg, amelyeket a modern hadi sebészet és hadi higiénia már rég kiközösített: sebészkesződés, vérhas, hastífusz fészkeltek be magukat a táborokba és a lövészárkokba, borzalmas bőrbetegségek lepték el a háborus népet és a koleraesetek sem tartoztak a ritkaságok közé. Körülbelül így tartott ez az elmúlt év végéig: az 1915-ik esztendő azután magával hozta a legborzalmasabb és legkönyörtelenebb vendéget: *a kiütéses tifuszt*.

— Az ember elfelejti, hogy a szerbek ellenfeleink, hogy csaknem egész Európában dúló véres harcnak közvetlen előidézői tisztára emberies, minden haragtól, rossz indulattól mentes könyörületeség szállja meg, ha napról-napra új híreket hall Szerbia pusztulásáról. *Elhalnak a tiszték és katonák, orvosok és ápolók, békés városi polgárok és a kiéhezett vidéki nép*. Hogy csak néhány példát említsünk: Nisben január utolsó hetében *112 katona halt meg kiütéses tifuszból*. Kragujevácnál vannak családok, amelyek *negyedrészükre csökkentek le a járvány következtében*. Belgrádnak nem tulságosan nagy helyőrségéből az utolsó hónapban 19 tiszt és 200 katona halt meg kiütéses tifuszból, továbbá 118 polgári férfi és asszony. Megjegyzem, hogy ezeket a számokat a szerb hivatalos jelentésből veszem — milyen lehet a helyzet a valóságban?

Az ember azt mondhatná, hogy ehhez a nyomorusághoz csak Szerbiának van köze, önmaga idézte fel ezt a sorsot. De olyan kér-

dés ez, amely az egész világot érinti: *mi van azokkal az osztrákokkal és magyarokkal, a kik szerb fogságba jutottak?* Németországban és Magyarországon, ahol a sok százezer fogoly erkölcsi s egészségügyi tekintetben kitünő bánásmódban részesül, a fogolytáborokat semleges állambeli diplomaták és bizalmiférfiak látogadják meg. Örömmel üdvözli mindenki, mert bizonyára nincs semmi titkolni valójuk ezeknek az államoknak. Azt kívánják, hogy a fogolytáboraikban levő állapotokról az egész világ tudomást szerezzen. De joguk van követelni, hogy ugyanezek a semleges férfiak érdeklődjenek a szerbiai fogolytáborok iránt is. Ez a legegyszerűbb és legtermészetesebb emberi kötelessége azoknak, amelyek a világháboruban semlegesek tudtak maradni.

A matematika háboruja.

Fritz Müller az egyik berlini lapban a matematikának a mostani háboruban való szerepét így jellemzi:

Ez a háboru *matematikai* háboru.

Kérdjétek meg a tüzért, mi volna az ő ágyuja az *irányítókör* alája nélkül: ünnepi alkalmakkor elsütni szokott mozsár, amely lyukat ló a levegőbe. Kérdjétek meg a gyalogost, micsoda értéke van az *távmerőjének*. Kérdjétek meg a tengeraltjáró tengerészt, mi vezeti őt a tenger mélyében: az *iránytű szöge*. Ami torpedójának megadja az óhajtott célt: a *perimeterszög*. Kérdezzétek meg a dombtetőn álló parancsnokot, micsoda fontossága van az ő *távcsöve beesési szögének?* Bárhová néztek a harcmezőn, a *matematika uralkodik*.

És hátrább is, ahol a vezérkar térképei fölé hajlik, *méreteget és számol és számol és méreteget a matematika*.

És a hadihajók és várak *páncéltornyai*-ban is pihenő nélkül hengereken gurul és fordul és kémlelődik és céloz a matematika.

És a repülő lövegek *időgyutacsában* is benne ül a matematika órával a kezében és számol és figyel — megállj, most a lövészárkok fölött vagyok, tüz!

Matematikai törvények szerint kutatja és megtalálja a maga áldozatait a szétrobbanó *srapnell szórókupja*.

Bizony, bizony, ez a háboru a matematika háboruja. Negyven esztendeig ült a matematika talpig szürkében az iskolapadokban és kinezta a tanulókat, láthatatlanul vagy lemosolygva megfordult a tudósok szobáiban és a mérnökök műhelyeiben — amíg végre a háboru nyeregbe emelte és most vágta!

És királynóként lovagolt bele a háboruba. Megvesztegethetetlenül vizsgálta az arcvonalakat. Könyörtelenül irányítja a lövegeket. Megsebezhetetlenül rajta ül minden golyón, súlyos fejét előre hajtva és sovány lábait lóbázva. A részvét és jóság számításait közömbösen áthuzza. Kemény ujjával türelmetlenül kopogtat az uralkodók ajtaján: „Jó reggelt, én a *politikai matematika* vagyok!”

És van, aki visszahökken és akit megsáppaszt az ő nemes józansága. És mások föltétlen megbízhatósága miatt csodálkozva tekintenek föl rája.

Matematika a háboruban, micsoda hatalmas uralkodónó vagy te! Jöjj, el fogunk téged vezetni oda, ahol országunkban a legmagasabb trón áll.

Sok lépcsőn megyünk föl veled. Alázatosan állanak ott az egyes fokokon az ő szolgálai: X, Y és Z és várják királynőjük paran-

csait. Mélyen hajlonganak előtte a *tényezők*. A *gyökvonások* ernyői baldachint formálnak számára. *Logarithmusokból* szőtt szőnyegek terülnek el lábai előtt. Mozdulatlanul és engedelmességgel áll ott a *törték* serege. *Egyenletek*, a legmagasabb fokúak is, csak úgy tolonganak, hogy neki szolgálhassanak. Kérdőleg meghajoltan és kivánságait lesve állanak előtte miniszterei: az *integrálistok*.

És a trónus, a legmagasabb trón az országban már látható! De mi ez? Már el van foglalva! Ki merészelt a legfenségesebb királynő helyét elfoglalni?

És amint közelebb jutunk, a trón bitorán egy piros szívet látunk, amely dobog és világit. Egy szót sem szól, csak világit és dobog.

És akkor ime az történik, hogy a matematika leborul a trón lábainál. Kezét imádkozólag a szív felé nyújtja:

„Hazám szíve, üdvözöllek téged! Hazám szíve, engedd meg, hogy szolgáljak te néked! Hadd fektessem belé a te szent szívverésed ritmusaiba az én hideg egyenleteimet, hogy szolgálhatodban megelevenedjenek, mint korunk minden tudománya, ereje és bölcsesége!”

És a piros szív a trónus bitorán hevesebben dobogott és teljesítette kérését.

HIREK

oooo

Tábortüzek a gránicon.

Kárpáti harcér, március közepén.

Szép tavaszi napsugár megcsalta a földet. Megjelent, megérezte lágú meleg illatát s aztán tovaszállt, mint szertefoszló álom, felébresztve az utána való vágyást. Ma újra tél van. A Kárpátok hófödte völgyein újra kigyulnak a tábortüzek, mint ezer legyőzhetetlen sárkányszemek, melyek örököndnek az ezeréves magyarságon.

Távoli tábortüzek. Mily fenséges látvány! Körülötte hős magyar honvédek a puskájukra támaszkodva, elmerengve elméláznak. Ki tudja, hova? Ki tudja, merre járnak gondolataik? Talán otthon, vagy a bucsuzáson, az elváláson, vagy hősi tetten. Ezer indulattól és gyűlölettől serkentve, széttörni a kapzsi orosz csordát, mely annyi családi tüzhelyt megbolygatott s aztán oly diadalmasan hazatérni, hogy dübörögiön belé a föld, merre ők vonulnak haza.

Mind fiatal ujoncok, de sok az öreg is. Mind melegében, ujonnan felszerelve, alig este még át a tüzkeresztészen. Némely virág még friss, mit bucsuzáskor kaptak. S a seiyem, aranyrojtos magyar lobogót büszkén lengeti köztük a Kárpátok hüvös szele. A tábortüz felszálló füstjében száll haza az üzenet a légen át. A sok száz sóhaj, a sok emlék, szerelem és szeretet, vágvak és ölelő karok.

Majd diskurálgatásba kezdenek, ki hány muszkát ölt meg ma, stb. Pipára gyujtanak. A szél még dudol, mesél otthonról, dicsőségről, fényről, régi emlékekről, elmúlt szerelmekről, anyáról, gyermekéről, hitvesről, szeretőről, ezer meg ezer színes álmokat festve, mesélve dudol tovább a harci tettekről, a vitézségekről, melyekről majd még az unokák unokái is büszkén, csillogó szemekkel fognak mesélni...

És a katonák lelke még jobban edzettebb és erősebb lesz ettől.

Rendkívüli filmszenzáció!

Vasárnap, március hó 21-én

Rendkívüli filmszenzáció!

A bűnös ember vére.

Nagyvárosi blünygyi történet 3 felvonásban. — A főszereplő:

PAUL WEGENER, a „Golem” személyesítője.

Előadások 5, 7 és 9 órakor, vasárnap d. u. 2 órától kezdve.

„Uránia”-színház

Telefon 872.

Rendes helgárok.